

mu več obresti donašali, kakor so hranilničini in bi se tudi glavica pomnožila. — Po tajnikovem poročilu, da je Matica do zdaj 40 zvezkov knjig dobila v dar, zbor naposled ukrene, da se po „Novicah“ razglasijo vsi tisti gospodje, kateri so „Matici“ poklonili knjige, s dostavkom, ktere knjige je kdo podaril. — Radostno se je sprejelo pismo prevzvišenega gospoda škofa Strossmajer-a, v katerem se mecên jugoslavenski s temi besedami zahvaljuje za poslani „Koledar“: „Slavnemu odboru slovenske Matice v Ljubljani! Primiv poslani mi velekrasni Koledarček za leto 1865. leto, što no ga je Slovenska Matica na svetlo dala, ovim na tom daru najtopliju svoju zahvalnost izjavljujem i želim, da domorodni taj zavod, u svakoju struci, narodu slovenskomu plodonosan bude i u njem sve to većma luč prosvjete širi. Primate, gospodo, izraz moga visokoga štovanja, kojim ostajem

Vam srcem oddan

Strossmajer, škof.“

U Djakovu dne 1. siečnja 1865.

Národní običaji.

Koledva.

Iz Gologorice v Istri. *)

Najprvo zovejo kolejani gospodara po imenu trikrat; kadar jim se oglasi, ga prosijo dopuščenja, da po starej navadi smejo na njegovih poštenih vratih pesem peti Bogu v čast. Pojó pa potem tako:

Bog se rodi Vitleome, ¹⁾
Vitleome tujem dome,
Tujem dome Jud' nem dome;
Kde su gradi Izraelski,
Kde su kuće Davidovske.
Tako gradu ime biše,
Kako sveto pero piše.
Na ravninah Vitleomskih,
Na pašišćah Davidovskih,
Tri ovčice redom pasu,
Tri pastirci na stan stahu; ²⁾
Jedan angel z neba steče,
I pastirom tako reče;
O pastiri, pastirići!
Hod'te, hod'te pohoditi,
Vaše štal'ce ter viditi;
Čete vidit Boga mlada,
Kega j' Deva porodila,
V jaslje ga je položila,
Travum mu postiljaše,
Listakon ga nakrivaše.
Petešić mu pripevaše,
Kokošica prestiljaše,
Volak mu stid ³⁾ odganjaše,
Veslak mu se priklanjaše,
Mula mu se narugaše;

Marija ju proklinjaše,
Da poroda neimaše.
Sada skoti ⁴⁾ Boga znaju,
A grešniki ga neznaju.
Kam će grešnik, ter k Mariji.
O Marijo, božja mati!
Daj nam sinka tvog' gledati;
Daj nam z dobrin prebivati,
A sa zlimi nič pečati,
Hvala Bogu i Mariji,
Ki nam daše dobro leto,
Dobro leto, rodno leto;
Stranah vino, poljah žito;
Našeh stranah dobro vino,
Turških stranah gol lozina; ⁵⁾
Našem polju gol pšenica,
Turskem polju ljulj, travulja;
Našem polju snop na snopu
Turskem polju grob na grobu.
Hvala Bogu i Mariji,
Trem božičen, i tren kraljen,
Ki su Bogu darovali
Miron zlaton i tamjanon,
I dvanajstin apostolon;
A trinajsti Sin Marijin.
Amen Isus.

¹⁾ Betlehem. ²⁾ Čeredo varovati. ³⁾ Velik mraz = o-stud-iti, studen, studenec. ⁴⁾ Živina. ⁵⁾ Divji trs.

Dopisi.

V Celoveu 1. jan. * Sinoč je bila v naši čitavnici lepa veselica, da malokdaj taka. Veselja ni bilo konca ne kraja, rekel bi, bilo je kakor v domači hiši med čisto zanimivimi in sorodnimi brati in sestrami. Sploh se tudi mora priznati, da tukajšnja čitavnica čedalje več veljave dobiva in je upanje, da se bo kmali dostojno vkrepila.

Od male Nedelje na Štaj. 1. jan. —ž— Drage „Novice“! želim vam veselo novo leto. Povem vam pa, da tudi pri nas je upati boljšega, ker se ljudstvo čedalje bolj zaveda narodnosti svoje in njenih pravic. Prva in neobhodna potreba je zdaj le, da skrbimo za naše šole in sicer za prave narodne šole. Živa potreba je, da se naše farne ljudske učilnice prestrojijo

na pravo národno podlago. Res je sicer, da imajo že tudi sedanje šole tu in tam lep razcvet in vesel napredek; al to je le samo tam, kjer so učenci marljivi in rodoljubni možje. Kjer pa učenik namesti „Učiteljskega Tovarša“, „Novic“ in drugih časnikov slovenskih v svojih prostih uricah vedno le v „Presse“ in njune pajdašice tišči, ondi imajo tudi šole malo uspeha. Nedavno sem slišal, kako je skrben oče svojemu ukaželjnemu otroku, kateri ravno zdaj hodi v 4. normalni razred, razlagal „biblische geschichte.“ Otrok sam pri sebi jecljaje pravi: „zakaj bi se tako mične in ginljive povesti, kakor Tobija itd. ne prestavile popolnoma v slovenski jezik, da bi jih potem lahko razumeli.“ Gotova resnica! Posebno, kar se tiče vero nauka, je na vsako stran napčno, da bi moral biti katekizem nemški; saj vendar nikamor ne kaže, da bi se zavoljo jezika katekizem učili! Dobro poznam več učencev, kateri so 3., nekteri tudi 4. razred dovršili, al kaj neki zdaj znajo od tega? Nemški jezik toliko umejo kakor jaz ogerskega, slovenski pa toliko, kakor tisti dan, ko so jih stariši prvokrat v šolo poslali; vsa njihova vednost obstoji v tem, da s ptujimi rogljači svoj priimek začrkati znajo! Zatoraj lepo prosimo naše slovenske zastopnike, naj v prvem deželnem zboru se potegnejo za tako važne zadeve, brez kterih narod slovenski ne more naprej. Vsi vkup pa skrbimo, da se prestrojijo ne samo v unanji obliki, ampak v notranjem djanskem življenji ljudske šole. Skrbimo, da bodo prave narodne odgojilnice, in držimo se najkrajše poti, ktera pelje k omiki, — ta pot je po vsem svetu narodni jezik. Zato šole, in šole, in zopet narodne šole, naj bo geslo sedanjega časa. Za učenje drugih jezikov so druge više šole pravo mesto.

Novigrad v Istri 1. jan. — Novo leto nam je res novo bilo. Rahli sneg pobelil nam je naravo, da se mi je dozdevala ko mlada devotka. Novo leto je, si mislim, zakaj bi danes kaj novega ne počel. Ko na pol ud bistriške čitavnice, pravim, danes je tam beseda, zakaj bi ne šel se malo prezračiti, in pogledat, kaj bo tam. Zapovem konjiče napreči, in urno jo šinem po gladki poti proti Harijam. Vožnja je bila dobra do Zalečjih, od tod naprej pa je šlo simo tamo noter do višine, ker je od nalivov cesta celó raztrgana. Si mislim, ko dojdem na višino, bolje bo. Al zmotil sem se; voz je škripal od vednega poskakovanja na slabi cesti. Zdaj še pridem med sotesko kupov, ki na cesti zvrnjeni leže, in ni žive duše, da bi jih razbrcala. Zdaj sem pri enem kraji nagnjen, da bi lahko z glavo pošlatal, kaka je cesta, zdaj me zopet pri drugi strani prizdigne voz in opominja: drži se; če ne rebra in nos so v nevarnosti. Prosim Vas, dragi bratje, za božjo voljo, poravnajte malo cesto zarad svoje živinice, in tudi zavoljo svojega zdravja, da se ne tirate po takem rogljovi. Vse me je bolelo, ko se v ilirsko Bistrico pripeljem. Djal sem sam pri sebi: če bo še „beseda“ tudi taka, novo leto, dobro si me ošlatalo! — V bištriški čitavnici je bilo pri mojem prihodu že vse živo. Podajali so eden družemu listke, da naznanijo možé, kateri naj bi uspešno vladali krmilo čitavničino, te odgojiteljce narodnosti na meji istriški. Izvoljeni so bili veljavni možaki v odbor, kterim se more zaupati, da čitavnica bo dobro napredovala. Zapisal sem si jih, da jih „Novicam“ pošljem; ti so: predsednik visokočastiti gosp. Anton Grašič; odborniki: gg. Tone Jelovšek, Skender Ličan, Polde Murgel, Janez Oblak, Janez Tomšič, Jože stari Valenčič. — Po volitvi začela se je beseda. Ko stopim v dvorano, kaj vidim? Gledišče, krasno napravljeno, ko da bi bil v kakem mestu. Kmali se zagrinjalo odmakne in štirje gospodje so jo tako vrezali, da pri nas, v čiški kamnitni deželi, nisem še